

CZĄSTKA (263) sb f

sg N cząstka (68). ◇ G cząstki (48). ◇ D cząstce (1). ◇ A cząstkę (78) [w tym: -a (4), -kyę (5), -kye (1)]. ◇ I cząstką (13). ◇ L cząstce (11). ◇ V cząstko (3). ◇ pl N cząstki (9). ◇ G cząstek (4). ◇ A cząstki (17). ◇ L cząstkach (8); -ach (6) *BibRadz*, *WujJud*, *LatHar*, *SarnStat* (3), -äch (1) *RejPos*, -(a)ch (1). ◇ du N (cum nm) cząstce (1) *BibRadz* I *4. ◇ A (cum nm) cząstce (2) *LubPs* S6v, *CzechRozm* 29.

Sł stp, *Cn notuje*, *Linde* XVII – XVIII w.

Dem. od „część” (263) :

I. W funkcji podstawowej (258) :

1. *Wycinek całości (konkretnej lub abstrakcyjnej), to co jest wynikiem podziału; kawałek, ułamek, fragment, pewna ilość; particula, portiuncula* *Mącz*, *Calep*, *Cn*; *pars* *Mącz* (203) : *BielŻyw* 84; *Particula*, *Czątká/ łztuczka/ kąlek*. *Mącz* 281c, 313b; *WujJud* 263v; *A Iozue* takim nigdy nie był/ *Bo* onego ducha wżyskiego *Moyżefzowego* nie miał/ ále tylko cząstkę ktorą wziął zá wkładaniem rąk *Moyżefzowych* *CzechRozm* 105v; *SkarŻyw* 463; *Calep* 758b, 824a; *Iefliby* tedy ciáło tve wżytko świetne było/ nie máiąc iákíey czątki cięmney [*non habens aliquam partem tenebrarum*]: będzie wżytko świetne/ á iáko świecá iálna oświeci cię *WujNT Luc* 11/36, s. 415 [2 r.]; *WysKaz* 21.

cząstka czego (48): *PatKaz* II 69; *A* flufznye oblubyenycza rzeczona bo criufufouy przefz uyarą y myłofzcz złączona a yfch cząstka krwye yey zboftwem wkryufufye yeft złączona *PatKaz* III 130; *Thez* rofpucić tey żywicze iedną cząstkę z fokiem *Czelidonijowym* *FalZioł* III 32c, III 31b; *SeklKat* Y2; *HistAl* M7; *SeklPieś* 20; *Heřther* [...] zábiwřly *Amáná*/ ktorý řie wykłáda *Niepráwość*/ czątki god/ y dzień řwięty przefyła do potomkow. *Leop* *B4v, 4.*Esdr* 15/60; *LeszczRzecz* A5; *BibRadz Eccli* 16/25, 2.*Mach* 1/19; *Haeredium*, *Czątká máyętności/ Folwárk*. *Mącz* 152c, 385a; *GórnDworz* Ll7; *A* oni mu przynieřli cząthkę ryby pieczoney á plařtr miodu. *RejPos* 114; *WujJud* 263v; *Potym* przepowiedanie bywa łłowá *Bożego*/ o dobrodźieyřtwách *Syná Bożego*/ y czątká řie nauk weźmie/ iáko przynieřie czás álbo rzecz o czym vczyć. *WujJudConf* 227; *BudBib* *Ios* 24/32; *CzechRozm* 2; *Co* záprawdę naywięcey przyřtoi czynić tym/ ktorzi z tego řwiátá przechodzą do onych domow/ áby y oni zořtáwowáli nieiáką cząstkę máiętności řwey/ tym przyřcióřom řwoim. *ModrzBaz* [38]; *SkarJedn* 297; *SkarŻyw* 238, 258; *GórnTroas* 64; *day* mi cząstkę przynamniey iáką/ niezliczonych cnot y dárow tey řwiętey *Pánný* *LatHar* 232, 34, 220 [2 r.], 355 [2 r.]; *Anániař* y *Sáphirá* dla tego byli potępieni/ iz cząstkę iuż nie řwey ále cudzey máiętności řobie zořtáwili. *WujNT* 415, 143, 330, 382 [2 r.], 416; *WysKaz* 30; *SiebRozmyśl* G3v; *Czątká* iedná R. P. nářzey ná *Seymie Pořłowie*/ y to nie wżyfcy/ řkárżyli řie na *Stárořty* *PowodPr* 23. *Cf* »mała cząstka«.

W połączeniu z liczebnikiem porządkowym w funkcji liczebnika ułamkowego (1): *Zwyciężył* náłog y náđzieie znikłe/ *Vprzędły* řobie zyřki w głowie zwykłe *Z* ktorých więc ledwo ręce im nápláta/ *Czątká* dźieięřta. *KlonFlis* D4.

Zwrot: »na drobne cząstki dzielić się; dzielić w drobniejsze cząstki« (1; 1): *A* z was cořcie bogářzy to o řwých tylko rzeczách máćie pieczą/ nie bacząc tego/ iz potomřtwo wářze dźieląc/ co dáley to w drobnieyřze czątki máiętności/ do vbořtwá przyřć muři *GórnRozm* I4v, C2.

Wyrażenia: »mała, namnieyřza cząstka [czego]« [szyk 5 : 1] (4 : 2): *KrowObr* 56v; *GórnDworz* Aa8v; *Bo* my *Dofyćvczynienim* nářzym/ nie wypláćić řie *Pánu Bogu* chcemy/ gdyż wiemy dobrze/ że

mu sie żaden nigdy nie tylko wypłacić/ ále ani namnieyńzey czańtki dobrodźioyftw iego odfluzyc niemoze. *WujJud* 92; *CzechRozm* A4; *ActReg* 55; *WujNT* 330.

»ponakrawany na kielka czańtek« (1): A ten chleb ma być náurząd ponákrawány ná kielká czańtek. *MWilkHist* K2v.

Szeregi: »czańtka i odrobina« (1): vżycźliwym się być pokazał/ łzcześcia łwego y dofskonáłftwá łtworzeniu vdzielaiąc/ áby niebywńzy/ było/ trwało/ rułzáło się/ y żyło/ á káźde czańtkę iakákolwiek y odrobinę łzcześcia Bofkiego wedle náтуры/ potrzeby/ y poięcia łwego miało. *SkarŻyw* 258.

»nie (tylko) wszytek, (ale i) czańtka itp.« [szyk 2 : 1] (3): Mowił na koniec tęń Márek áby był łwoy hárdy vpor/ ielli nie wńzyćiek/ tedy iáką czańtkę iego przewiodł *SkarJedn* 297; *WujNT* 382, 416. [Ponadto w innych połączeniach strukturalnych 2 r.].

W przén [czego] (1) : Moyzełz był czańtką domu od Chriřtułá zbudowánego, to ieft ludu Żydowskiego. *WujNT* 756 marg.

Przen: Człowiek (5) : Nie rácz wzgárdźác czańtki twej pánie dobrotliwy/ Ktorás wywiodł z Egiptu iák Bog miłostíwy *LubPs* hh4v; *WisznTr* 7 [2 r.].

Wyrażenie: »czańtka maluczka, namniejsza« [szyk 1 : 1] (1 : 1): Czańtko máłuczka/ tu krotko żyiąca/ Y ták łękliwa/ że miód zbieráiąca Pńzczołká/ cię trwoży: ty chcełz wiecźne progi/ Rządźić vbogi? *GrabowSet* T3; *SiebRozmysł* Lv.

a. Członek, organ ciała; membrum *Mącz* (7) : *HistAl* Kv; Wyimie też dwie nerce z tłuftoćią ich/ ktora ieft przy połędwicách/ y odźiedzę ktora ieft około wątroby z nerkami. (marg) Ty czańtki popalone známionuią vmartwienie łtárego Adámá/ y z požądliwoćiami iego/ Abowiem w tych czańtkách nawięthśza požądliwoć sie w człowiecze okázuie. (–) *BibRadz* Lev 3/4.

Wyrażenie: »czańtka ciała« (2): Lekarłftwo gnoiące/ podług Auicenny, Ieft kaźące niektore czańtki ciała *FalZioł* V 102; *Mącz* 214d.

W przén (2) : Chriřtus/ z ktorego wńzytko ciáło łpołu przyłtołowane y łpołu złączone/ w káźdym łpoieniu/ według łkutku vługowania/ w miárce káźdey zołobná czańtki/ czyni pomnożenie ciáła *NiemObr* 44.

Szereg: »czańtka i członek« (1): A tu iuż pilnoći wielkiey potrzebá/ iákobyłmy wedle głowy Kościołá Powńzechnego/ ktora ieft Kryřtus Iezus/ wńzyłtkich czańtek y członkow dołwiadcźáli. *WujJudConf* 129v.

b. To co się komuś prawnie lub według umowy należy w wyniku dziedziczenia, kupna, podziału itp.; *funis, funiculus (hereditatis)* *Cn* (84) : yakom ya nyepřzschethl szbronyamy ostrzemy naczaszthky puszhthe szlachathnych maczyeya y mroczka *ZapWar* 1504 nr 1923; yakom ya thą czańthką svemy pyenyadzmy kupyl dworakowską posagiem zony swej thako my bog etc. *ZapWar* 1532 nr 2435, 1509 nr 2061, 1520 nr 2243, 1521 nr 2266 [2 r.], 1522 nr 2277, 1525 nr 2303 (14); *UstPraw* B3v; Synowie, thák z żon iáko y z dziewek iednákie czańtki máią v oycá *BielKron* 261, 356; VCiefzna moiá śpięwaczko/ Sappho Słowieńka/ Na ktorą nietylko moiá czańtká ziemięńka/ Ale y lutnia dźiedzicznym práwem łpáść miáła *KochTr* 7; yłz vczywy Lucas zelałzko opifzuyę czvńtkę swoję włáźną, zenye swoj [!] Annye na wyeki, a połzmyerczy Iego, łzaden przyaczel tak blyźki yako daleki, do thego nyema nycz. *ZapKościer* 1583/40, 1581/21v, 1583/40, 1584/ 45, 1585/56v [2 r.]

cząstka czego (10): Iako my othem dobrze wyemy po pomyerze nyedawno vczynyoney nyepooral iemv wsithkiey czasthky rol volmy y plwgy *ZapWar* 1545 nr 2627, 1550 nr 2672; *LubPs* H2v; *Mącz* 342c; *ZapKościer* 1583/88v [2 r.], 1586/65, 1588/78, 1589/85. Cf »cząstka ojczyzny«.

cząstka z czego (2): *ZapKościer* 1582/31v; Y ci/ iako Dawid poftánowił/ co przy tłomokáčb w oboźie siedzą/ y ci co bitwy wygrawáią: iednąką czątkę z plonow biorą. *SkarKaz* 637a.

W połączeniu z liczebnikiem ułamkowym (2): Haeres ex septuncae, Dziedzic na którego przypáda trzecia część ymienia/ y yedná dwanaftna czątká. *Mącz* 17c, 342c.

Zwroty: »podzielić na cząstki« (2): Dał fię mu znác przez błogofławieńftwá swoie/ y podał mu dziedzictwo podzieliwfy ie na czątki/ ktore on rozdziełił na dwoienaście pokolenie [*et divisit illi partem in tribubus duodecim Vulg.*]. *BibRadz Eccli* 44/24[26] [*idem*] *BudBib Eccli* 44/24[26].

»w cząstkę wwięzować« = *sądownie wprowadzić w posiadanie nieruchomości* (1): A ták Vrząd wyfylał mądre biaległowy/ Ná doświadczenie prawdy pozostáley wdowy. Ieśli prawdá/ iuż mátkę w czątkę wwięzowano Imieniem płodu/ ktory Oycu przyznawano/ Oycu świeżo zmárłemu. *KlonWor* 63.

Wyrażenia: »cząstka bracka« (1): Syn ftárfzy okrom częłci fwey włafney/ przedádź/ záftáwić/ áni zbyć czątki bráckiey niemoże *UstPraw* B4.

»cząstka dziedziczna« (3): yako oyczecz moy [...] nyeswal yemv skrzyanky yego lysthw kxanzaczego zayschothmám pyeczaczám yasmyego kxanzacza dobryey pyamaczy nyegdy kxan[[c]]dza boleslawa wydanyego svmą pyadzdzeszyath kop grosschy wpolgroszczech wszobyey mayanczą oprawyonyy nyegdy szlachathnyemv Slanislawowy Russzynowy oyczw slachathnyego thomka nyaswythka [!] czasthką dziedzyczną slachathnyey nyegdy katharzyny *ZapWar* 1513 nr 2063, b. r. nr 2116 [2 r.].

»mała cząstka« [*szyk* 1 : 1] (2): bo dzielac [!] długo máiętność/ musí potomek dálfzy przyść do bárzo máley czątki *GórnRozm* C4v; *KołakSzczęśl* C3v.

»cząstka ojczysta, ojczyzny« (2 : 1): yakom ya nye poszyąthl Czasthky dzyedzycznej oczzysthey napyelaskowye *ZapWar* b. r. nr 2116; alle czom oral thom oral czasthka oyczisny svej nasiedliskach *ZapWar* 1542 nr 2449, b. r. nr 2116.

Szeregi: »cząstka i dziedzictwo« (1): KApłani y Lewithowie y wfyłfcy ktorzy ftego Pokolenia fą/ niebęda mieli czątki y dziedzictwá [*partem et hereditatem*] z innym ludem Ifráelłkim/ ábowiem offiáry Chlebowe y Napoyne będą ieść *Leop Deut* 18/1.

»cząstka i siedlisko« (1): Iako ya sbraczya szwa czasthky wszythky zadzyerzalem nakthorych czasthkach y naszyedlyskv wydzyenyey Bylo podluk obyczvy [!] zyemye podlya lystha kxyazaczego *ZapWar* 1509 nr 2061.

»spadek i cząstka« (1): yfz slachetni Iacup lganowłki Kupyeczek Pofziczyl pol trzecza sta m. Lyczbi prufki ot slachetnego Achaczego Iaczkowłkego na then spadek y natę czątkę ktorą ma na garczinyę y na dwoyą orlią po swoy włafzny Malłzoncze *ZapKościer* 1584f5Q.

W przen (2) : *BibRadz 2.Mach* 1/26; Iako y Ieremiałz Prorok ty fłowá od Pána powieda/ vłkarzáiąc fie ná ftroże winnice tey: Iż fámiz pafterze ftárli á podeptáli winnicę moię/ á tę wdzięczną czątkę moię *RejPos* 60v.

Przen: Udział, przeznaczenie (33) : WróbŻołt 118/57, oo3v; RejPs 179v; LubPs R2, bbv; CZąftká moiá [Portio mea] Pánie: rzekłem łtrzedz zakonu twego. Leop Ps 118/57 [przekład tego samego tekstu: WróbŻołt 118/57, oo3v, RejPs 179v, LubPs R2, GrabowSet I4v], Ps 118/56, Eccle 3/22, Is 17/14, 57/6; BibRadz Ps 17/14; LeovPrzep I2; Y rzekłem/ Iákci ieft moy pánie/ ále mi on powiedział/ tákować ieft cząftká Izráelka. BudBib 4.Esdr 7/10; Day/ by twoiá męká/ mą też cząftką była GrabowSet Pv, I4v; LatHar 52, 237, 463, 608.

cząstka z czego (1): Panći yeft łam cząftką moyą thu z dzyału moyego LubPs D3.

Zwrot: bibl. »(na)lepszą, dobrą cząstkę obrać« (5 : 1): OpecŻyw 60; Mária co lepiłá cząftkę obráłá [optimam partem elegit]/ ktora od niey nie będzie oddáloná. Leop Luc 10/42 [przekład tego samego tekstu: OpecŻyw 60, BibRadz, LatHar 462, WujNT [2 r.]]; BibRadz Luc 10/42; LatHar 462; WujNT Luc 10/42, s. 238.

Wyrażenie: bibl. [Ps 141/6] »cząstka moja w ziemi żywiących, ludzi żywych« = portio mea in terra viventium Vulg (3 : 1): Wołałem do ciebie panie/ mowiłem ty ieftes nadzieia moiá/ cząftka moiá w ziemi żywiących. TarDuch E, E3v; Ano ya moy Pánye gdym záwołał k thobye/ Vmocniwłfy na włfem tę nádzyeyę w łobye/ Ześ ty yeft cząftká ma w zyemi ludzi żywych LubPs ee4; SkarKaz 634b.

Szeregi: »dział i cząstka« (2): LubPs bb4v; Niechay żaden z nas nie opuścza rozpułthy náłzey/ zołtawuymy wżędy znaki wefela/ bo to ieft dział náłz y cząftká náłzá [quoniam haec est pars nostra, et haec est sors Vulg]. BudBibSap 2/9.

»cząstka i dziedzictwo« (1): Bo to imię Clericus, ktore ná ten czás mu dawáia/ z tąd ieft wzięte/ iż Pána Bogá cząftką y dziedzictwem swoim mieć poczyna KuczbKat 240.

c. *Wydzielony fragment całości logicznej; zagadnienie, punkt, kwestia (43)* : DWie ofobliwe cząftki ten tho Pfalm zámyka w łobye. LubPs 06; GroicPorz h3v; BibRadz I *5v; Caesa particulae orationis, alias incisa et Graece commata, Stuczki/ álbo cząftki. in oratione, quae non perfectam continent sententiam. Mącz 29d; CzechRozm 3v, 105v; LatHar 7, 666; SarnStat 943.

cząstka czego (13): LubPs A3v [2 r.], G2, dd5v; A ty cząftki Kredá/ nieiákim podobieńftwem/ ktorego náłzy Oycowie częśto vżywáli/ członkami zowiemy. KuczbKat 10; CzechRozm 29; LatHar 77, 665, 750; Naprzod w wieelu Graeckich księgách łą odcięte cále cząftki pílmá S. prawdziwego WujNT przedm 13, 26, 28, s. 740.

W połączeniu z liczebnikiem porządkowym (10): LubPs A3v [2 r.], G2 [2 r.], S6v, aav, dd5v; Po tąd tedy im nakrocey być mogło tegochmy tu wprzod dotknąć chćieli/ coby łłufznie ku pierwżey cząftce należeć miáło/ á chćiby to co łię wylżey krotko powiedziało dłuźzymi łłowy było wypráwić potrzebá BibRadz I *4, I *4; Gdzie pierwżą cząftkę/ wtora wykłáda: áby kto nie mniemał/ żeby ták Bogu trzebá było łłowy rofkázowác/ iáko my rofkázuiemy: ále iż iáko łkoro ducha wypuścił/ ábo łkoro chćiał/ áż łię wnet łtác musiáło. CzechEp 278.

Zwrot: »na cząstki [co] rozkládać« (1): A iż ná cząftki náukę łwą rozkládáli/ częśtokróć przypomináią pogrozki y obietnice/ y czáły obiáwienia ktore miewáli od Pána. BibRadz I 353v.

Wyrażenie: »na dwie cząstce rozdzielon« (1): TEn Pfalm ná dwie cząftce ofobliwe ieft rozdzielon LubPs S6v.

a. *Rozdział, artykuł, paragraf, werset (13)* :

cząstka czego (4): *RejPosWiecz*² 93; Ná drugim záfię brzegu wnętrnym fą naprzod między liniámi nie tylko liczby wierfzow káždego rozdzáálu rozfádzone/ ále y litery A,B,C,D,E,F,G, między tymifz liniámi/ ktorými infze księgi co wierfzow nie máiá/ czątki Rozdzáálow dla prędfzego náleženia dzíelá. *WujNT przedm 25, przedm 25; CzahTr I4v.*

cząstka o czym (2): Trzecia czątká o tim czo bywa po iedzeniu. *GlabGad K3; RejPosWiecz*² 93.

W połączeniu z liczebnikiem porządkowym (6): Druga czątká czo bywa przy iedzeniu. *GlabGad G4, K3; RejPosWiecz*² 93; Pierwfza czątká záfierác w łobie może łmutek przy wieczerzy ofátteczney *LatHar* 315, 319; Wtora Czáftká tych Książek ma w łobie rozmáite przykłądy y zárty tegoż A. Czáhrowfkiego. *CzahTr I4v.*

Wyrażenie: »na cząstki rozdzielony« (1): Przydáliłmy też ná przodku Summę y porzáfek hístoríey Ewángelíey S. [...] ná fwe czątki y látá ktorých fię co dzíáło ták rozdzielony *WujNT przedm 26.*

Szereg: »artykuł albo cząstka« (1): Chcąc tedy áby ártykuł álbo tá czáftká w Przywileíu około obiérána [*articulus de electione JanStat* 758] Naiáfnieyfzych Pánów náfzych [...] áby nie przyniółł ná potomné czáfy iákíey wáfplíwoścí *SarnStat* 1000.

Wyrażenie przyimkowe: »w cząstkach« (3): ktorých téż Conftitucíy poftępek y Artykuły [...] we wfzyftkich ich punktíech/ czáftkách/ zámkníeniu/ mocné wdźíecznie czynimy [*in omnibus suis punctis, articulis, conditionibus et clausulis ratificamus, approbamus, et confirmamus. JanStat* 33] *SarnStat* 369 [*idem*] 382, 995.

d. Dziesíęć paciorków rózańca (1) : Iefli záfię dłuęość kogo obraża; wfzák wolno káždemu/ y tey fię dłuęoścí niepodeymowác: wolno też po czáftkách to paćiorki odpráfowác. *LatHar* 511.

2. Element składowy całości mogący istnieć i funkcjonować samodzielnie lub niezbędny składnik całości; pars Vulg (13) : *FalZioł* III 23d [2 r.]; ktorey to gotowofcí dwie fą czáfctce: Pierwfza/ ile fię dotycze z náfzey łtrony thák iáko przyłtoi/ ábychmy ferce pochopne y chutliwe ku pífmam śwíętyem przynofili *BibRadz* I *4, I *4; *SienLek* 70; *WujJudConf* 162V.

cząstka czego (2): *WujJudConf* 247v; A íuż teraz do tey niezwyczáyney máchiny [*katafalku*]/ rozbíeráiąc przednieyfze czáfctki íey/ co ktora znáczy/ przyłtápmy. *WysKaz* 42.

W połączeniu z liczebnikiem porządkowym (3): *BibRadz* I *4 [2 r.]; A przetoż to zeznác muśi káždy/ íż odeymowáníe drugíey czáfctki Sákráfmentu/ to íeft kielichá/ íeft niełufzne/ niełpráfiedliwe/ niezbożne. *WujJudConf* 247v.

W przen (3) : A mowí czáfctka bowíem íefzcze to nie wfzítki męki potępíonych ale tylko czáfctki kielicha tho íeft męki ích. *WróbZółt* D6v.

cząstka czego (2): Pan bog łpułci ná grzełzníki iáko defzcz łidła/ ogíeń/ fáfkę y wíatry nawáfnołci/ á to będfze czáfctká ích kielicha [*pars calicis eorum Vulg*]. *WróbZółt* 10/7, D6v.

3. Uczestnictwo, czynny udział; wspólność, związek; pars PolAnt, Vulg; portio, sors Vulg (39) : *WróbZółt* 49/18; *KrowObr* 164; Iefliś wídzíáł złodzieíá/ biefzáłes z íim: á z cudzołózníki łkłádałes czáfctkę łwoię [*portionem tuam*] *Leop Ps* 49/18 [*przekłád tego samego tekstu WróbZółt* 49/18]; Dla częgo dam czáfctkę [*partem dabo*] íemu míedzy wfleem ích/ á rozdfzítełi łupy z moczáfzmi *BibRadz Is* 53/12; A ták potrzebá fię thego obawíác/ by ná m przefzeń tá czáfctká [*pars*] nágáníona nie zginęłá

BibRadz Act 19/27 [przekład tego samego tekstu WujNT], Dan 4/12; RejPos 53v; KuczbKat 240; ábo co zá cząstká wiernemu z niewiernym? NiemObr 12; WujNT Act 19/27; SkarKaz 610b.

cząstka kogo, czego (6): KromRozm I L2v; BibRadz Act 1/17; WujJud 94; Acz Pan/ áby nie dał zgorńzenia/ pobor pláćik: wżákże tuż pokazał/ że nie tylko sam miał być wolen od płácenia tákich podátkow (iáko syn krolewlki [...]) ále y czeladz iego/ Apoštołowie/ y ich namiáftkowie/ że [!] wżytkim duchowieńtstwem: ktora iest włafna cząstká náznego zbáwicielá. WujNT 72; musiáłoć się wypełnić písmo ono [...] o Iudafzu [...] ktory był policzony z námi/ y doštála mu się też była cząstká tego wřugowánia [et sortitus est sortem ministerii huius]. WujNT Act 1/17 [przekład tego samego tekstu BibRadz], s. 396 marg.

cząstka w czym (10): KromRozm I L2v; LubPs Y2v; BibRadz Sap 3/14; BielKron 303; A boiázliwym y niewiernym/ y przemierzłym/ y mężoboycom/ y porubnikom/ y czárownikom (to iest/ tym ktorzy ludzi truią) y báłwochwálcom/ y wżyftkim kłámcom/ cząstká [pars Vulg] będzie w Ieżierze goráiącym ogniem y síarką (bibl. Apoc 21/8) CzechRozm 7v [przekład tego samego tekstu: WerKaz 301, WujNT Aaaaaa], 78; SkarŻyw [197]; WerKaz 301; LatHar 148; WujNT Aaaaaa.

Zwroty: »mieć cząstkę« = brać udział; mieć coś wspólnego [szyk zmienny] (15): Bá y czárt by w tym fwą cząstkę dobroći myał/ ktory żydy ktemu przywyodł KromRozm I L2v; KromRozm II f3; Nyemałz czątki áni blifkości ku temu flowu/ to yeft/ nye yešteś wczeltnikyem ewányeliey á obyetnic bożych. KromRozm III F3v; BibRadz 2.Reg 20/1; BielKron 303; WujJudConf 91v; CzechRozm 78; czyfty żywot wiodący/ fą Aniołowie chodzący po ziemi: dziewice zdziwicą Máryą/ cząstkę mieć będą. SkarŻyw 279, 567; ArtKanc E10, K2; Odpowiedział mu Iesus: Iesli cię nie vmyię/ nie będziełz miał czątki ze mną [non habebis partem mecum]. WujNT Ioann 13/8 [idem] s. 361, Act 8/21; SkarKaz 635a.

Szeregi: »nie cząstka ani dział« (1): Pieniądze twe niech z tobą będą ná zginienie: żeś mniemiał iżby dar Boży miał być zá pieniądze nábywany. Nie małz w rzeczy tey (marg) wł; w tym słowie. Hebr. (-) czątki áni działu [Non est tibi pars, neque sors in sermone islo]: bowiem ferce twe nie iest prófte przed Bogiem. WujNT Act 8/21.

»nie cząstka ani dziedzictwo« (1): Nie mamy my czątki náżey w Dawidzie áni dziedzictwá náże⁸⁰ w synu Izáiwem [Non est nobis pars in David, neque haereditas in filio Isai.] BibRadz 2.Reg 20/1.

»cząstka i uczestnictwo« (1): A Nam też grzełnym/ řługom twoim/ w wielkości rozlicznego miłofierdzia twego nádzieię pokládájącym/ rácz dáć cząstkę iáką y wczeltnictwo z świętymi Apoštołami y Męczennikámi twemi LatHar 101.

4. jęz. Wyrazek, partykuła (w dzisiejszym znaczeniu spójnika) (3) : Ale koniecznie y bes wżey wątpliwości cząstká tá/ y. tę sentencią w iedno złącza/ gdy ták mowi Apoštoł: ten iest Bog prawdziwy y żywot wieczny. A ták iż tá sentencią wespołek iest złączona thą cząstką/ y żywot wieczny CzechRozm 63; A co się tknie czątki tey. y. żeby oná zázwdy przelże flowá z pozad idącemi złączać miáła/ tedy mi to dziwna/ iż tego nie pámietałz/ co się o tym, mowiło ná ony flowá Heb: 1. v10? CzechRozm 64.

II. W funkcji przysłówka: częściowo, trochę, częściami; particulatim Mącz, Calep (5) :

Wyrażenia przyimkowe: »na czątki« (1): Particulatim, Ná czątki/ ná kaski. Mącz 281c.

»po cząstce« (1): Particulatim – Po czaftcze. Calep 758b.

»w częścce« (3): Ale/ iefliż mi fie nie godzi ſpułzczać/ ná moię włáfne vczynki: áni w cále we wſzytkim/ áni po częścí w częścce ktorey: lecz iuż ták cále we wſzytkim na łámey łáfce Bożey przeſtawác *CzechRozm* 209v.

~ *Wyrażenie*: »w namniejszej częścce« (2): *CzechRozm* [A7]v; A iż w nas y przy nas I. M. pokazać nie może/ nie krolewfkie⁸⁰ y w namnieyſzey częścce podobieńftwá iákiego. Tedy niewiem z iákim wważánim: z iáką bącznoścíá/ y z iákim rozłádkiem/ pímo to przeciwko nam przywiódł *CzechEp* [382]. ~

Synonimy: **1.** sztuczka, troszeczka, troszka, troszućka; **a.** członeczek; **b.** spadeczek; **c.α.** artykuł; **4.** złączenie.

MM